

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ I. Š.** a **2/ I. Š.**, bývajúcich v B., v dovolacom konaní zastúpených JUDr. Darinou Kurňavovou, advokátkou so sídlom v Trnave, Kapitulská 5, proti odporcom **1/ M. P.** a **2/ M. P.**, bývajúcim v S. **o zaplatenie úrokov z omeškania**, ktorá právna vec bola vedená na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 7C/7/2002, o dovolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. mája 2014 sp.zn. 3Co/502/2012, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. mája 2014 sp.zn. 3Co/502/2012 a rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 25. apríla 2012 č.k. 7C/7/2002-266 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Návrhom na začatie konania podaným 14. januára 2002 na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „súd prvého stupňa“) navrhovateľa sa domáhali, aby súd uložil odporcom povinnosť zaplatiť im sumu 1 277 000,-Sk (42 388,63 €) spolu s úrokom z omeškania s jej včasným zaplatením počítaným od 14. januára 2002 do zaplatenia. Ako rozhodujúce okolnosti uviedli, že 13. júla 2001 uzavreli s odporcami zmluvu o budúcej zmluve o kúpe nehnuteľností v katastrálnom území Senec, zapísaných na liste vlastníctva č. 5203, na základe ktorej 3. októbra 2001 zaplatili odporcom „zálohovú platbu“ v sume požadovanej návrhom na začatie konania. V písomnej dohode o poskytnutí tohto plnenia odporcovia sa zaviazali, že „v prípade, že do 31. decembra 2001 nedôjde k naplneniu všetkých záväzkov vyplývajúcich z kúpnej zmluvy k vyššie uvedenej nehnuteľnosti a k prevodu vlastníctva tejto nehnuteľnosti na kupujúceho“ zálohovú platbu vrátia v plnej výške do dvoch pracovných dní. Odporcovia, hoci k prevodu vlastníckeho práva nedošlo, zálohovú platbu, napriek výzve, nevrátili. Navrhovatelia v priebehu konania návrh, po tom, ako odporcovia svoj dlh postupne splácali a napokon ho celý uhradili, niekoľkokrát zmenili; naostatok sa ňou domáhali už len zaplatenia

úrokov z omeškania s vrátením zálohovej platby, počítaných od 14. januára 2002 do 25. mája 2002.

Súd prvého stupňa (potom, ako boli jeho predchádzajúce, návrhu sčasti vyhovujúce rozsudky zrušené nadriadeným súdom) rozsudkom z 25. apríla 2012 č.k.7C/7/2002-266 návrh na začatie konania zamietol. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia vyplýva, že pri zamietnutí návrhu vychádzal z toho, že navrhovatelia neuniesli dôkazné bremeno vyplývajúce z ich tvrdenia „o účele platby sumou 41 000,-Sk“ uhradenej im odporcami spolu s poslednou splátkou dlžnej zálohovej platby. Mal za to, že tým „si odporcovia splnili všetky povinnosti pred uplynutím lehoty dojednanej v zmluve o budúcej zmluve, a že kúpna zmluva nebola uzavretá len z dôvodu, že na jej uzavretie s navrhovateľkou v 2. rade mali málo času, a teda z viny navrhovateľov, resp. stratou záujmu z ich strany nedošlo k uzavretiu samotnej kúpnej zmluvy v lehote stanovenej zmluvou o budúcej zmluve, teda súd sa stotožnil pri jednotlivých výpočtoch, že zaplatením sumy 41 000,-Sk [...] vyplýva preplatenie o sumu 41 00,-Sk“. Dodal, že „navrhovatelia od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve nemohli odstúpiť, táto bola stále ešte v platnosti a preto sa odporcovia nemali z akého dôvodu dostať do omeškania a to najmä s poukazom, že práve z viny navrhovateľov nedošlo k uzavretiu samotnej kúpnej zmluvy.“

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. mája 2014 sp.zn.3Co/502/2012 potvrdil odvolaním navrhovateľov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením preskúmaného rozhodnutia a na jeho doplnenie dodal, že navrhovatelia nemohli odstúpiť od zmluvy, pretože možnosť odstúpenia od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve Občiansky zákonník ani iný zákon neustanovuje a toto právo nebolo ani účastníkmi zmluvy dohodnuté. Súd prvého stupňa preto správne ustálil, že navrhovatelia nemohli účinne odstúpiť od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, tá bola naďalej platná a odporcovia sa tak nemohli dostať do omeškania. Tiež dodal, že súd prvého stupňa správne „zdôraznil“ aj skutočnosť, že k uzavretiu kúpnej zmluvy nedošlo práve z viny navrhovateľov.

Proti rozsudku odvolacieho súdu navrhovatelia podali dovolanie. Navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnili tým, že nimi napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nezákonné a nespravodlivé, jeho dôvody

sú zmätočné a nepreskúmateľné. Tvrdí, že v danom prípade sa súdy riadil len výkladom všeobecne záväzného predpisu, „ale celkové hodnotenie vykonaných dôkazov bolo nedostatočné a nepreskúmateľné“. Odôvodnenia ich rozhodnutí nezodpovedajú zákonnej požiadavke riadneho odôvodnenia súdnych rozhodnutí.

Odporcovia sa k dovolaniu navrhovateľov nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)], dospel k záveru, že sú splnené procesné podmienky konania o dovolaní. Prejednal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania, pretože jeho nariadenie nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu, i súdu prvého stupňa, treba zrušiť, pretože majú vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Danosť tejto vady zakladá prípustnosť dovolania bez ohľadu na procesnú formu a spôsob rozhodnutia súdu.

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručeného článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie odporcov (viď č.l. 284 až 287 spisu) k odvolaniu navrhovateľov (viď č.l. 271

až 273 spisu) bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a navrhovateľom mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto vyjadrením. V danom prípade táto možnosť nebola navrhovateľom vytvorená, preto dovolací súd, s prihliadnutím na vyššie uvedený rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, konštatuje, že tým bola navrhovateľom odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa dovolacieho súdu ale konanie a rozhodnutia súdov nižších stupňov majú aj ďalšiu vadu majúcu za následok odňatie možnosti navrhovateľom konať pre súdom.

Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (arbitrárnosť). Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcej ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m. m. I. ÚS 243/07), pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola

zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak zo strany súdu došlo k takej interpretácii a aplikácii právnej normy, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Majúc na zreteli vyššie uvedené, povinnosťou dovolacieho súdu bolo, bez toho, aby skúmal, či rozhodnutie odvolacieho súdov spočíva na správnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), posúdiť, či prima facie nie sú skutkové a právne závery súdu, na ktorých založil namietané rozhodnutie, zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, čo by mohlo mať zároveň za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže súd (až na prípady uvedené v zákone - viď § 81 ods. 1 O.s.p.) nezačína konanie z vlastnej iniciatívy, ale na podnet účastníka, je zásadne vecou toho, kto navrhuje začatie konania, aby návrh na začatie konania prispôbil po stránke formulačnej a obsahovej § 79 ods. 1 O.s.p. Najdôležitejšou obsahovou náležitosťou návrhu je návrh rozhodnutia súdu (petit). V ňom navrhovateľ uvádza, ako by podľa jeho názor mal súd rozhodnúť, resp. ako by mal znieť výrok jeho rozsudku. Ním zároveň stanovuje rozsah požadovanej súdnej ochrany a určuje súdu medze toho, o čom a ako má rozhodnúť. Pretože v podstate ide o návrh súdneho výroku, kladie zákon na formuláciu petitu určité požiadavky, rešpektovaním ktorých sa zabezpečuje presnosť a určitosť výrokov rozsudkov. Presný a určitý petit je síce pre súd rámcom rozhodovania, z ktorého nesmie vybočiť a ktorý môže prekročiť len v taxatívne vymedzených prípadoch (§ 153 ods. 2 O.s.p.), to však v plnom rozsahu platí len z hľadiska obsahu petitu a podstaty zmyslu toho, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 79 ods. 1 nevyžaduje, aby navrhovateľ po stránke formálnej do najmenších podrobností formuloval návrh budúceho výroku súdneho rozhodnutia. Z jeho doslovného znenia je zrejmé, že za postačujúce považuje, ak navrhovateľ v návrhu na začatie konania vyjadří podstatu (zmysel) toho, čoho sa v konaní na základe opísaného skutkového

stavu domáha. Petit návrhu, tak ako navrhovateľ formuluje v podanom návrhu na začatie konania alebo neskôr v priebehu konania, je súd povinný posudzovať čisto z hľadiska obsahového (t.j. či je v návrhu dostatočne presne, určito a zrozumiteľne vyjadrené, čo navrhovateľ žiada). Súd do výroku svojho rozhodnutia nemusí prevziať doslovne navrhovateľom naformulovaný petit návrhu, môže v ňom vykonať také zásahy, ktoré zachovávajú podstatu petitu a nemenia jeho zmysel.

Pôvodným návrhom na začatie konania sa navrhovatelia domáhali, aby súd uložil odporcom povinnosť zaplatiť im sumu 1 277 000,-Sk (42 388,63 €) spolu s úrokom z omeškania s jej zaplatením, počítaným od 14. januára 2002 do zaplatenia. Ako rozhodujúce okolnosti v návrhu uviedli, že 13. júla 2001 uzavreli s odporcami zmluvu o budúcej zmluve o kúpe nehnuteľností v katastrálnom území Senec, zapísaných na liste vlastníctva č. 5203, na základe ktorej 3. októbra 2001 zaplatili odporcom „zálohovú platbu“ v sume návrhom na začatie konania požadovanej. V písomnej dohode o poskytnutí tohto plnenia z 3. októbra 2001 odporcovia sa zaviazali, že „v prípade, že do 31. decembra 2001 nedôjde k naplneniu všetkých záväzkov vyplývajúcich z kúpnej zmluvy k vyššie uvedenej nehnuteľnosti a k prevodu vlastníctva tejto nehnuteľnosti na kupujúceho“ zálohovú platbu vrátia v plnej výške do dvoch pracovných dní. Keďže k zmene vlastníctva v dohodnutej lehote nedošlo, požiadali odporcov, aby im zálohovú platbu vrátili do 13. januára 2002. Odporcovia, hoci k prevodu vlastníckeho práva nedošlo, zálohovú platbu, napriek výzve, nevrátili.

I keď navrhovatelia v priebehu konania v zhode s tým, ako odporcovia postupne splácali svoj dlh, návrh na začatie konania niekoľkokrát zmenili, a naostatok sa ním domáhali už len zaplatenia úrokov z omeškania s vrátením zálohovej platby, zaplatenia tohto príslušenstva pohľadávky, tak ako v pôvodnom návrhu na začatie konania, sa aj naďalej domáhali od 14. januára 2002, teda odo dňa nasledujúceho po dni 13. január 2002, do kedy mali odporcovia splniť svoj dlh na základe písomnej výzvy, na takomto návrhu na splnenie povinnosti odporcami v priebehu konania nič nemenili. Takto formulovanému návrhu v časti o zaplatenie príslušenstva pohľadávky naostatok vyhovel aj súd prvého stupňa v svojich predchádzajúcich rozsudkoch z 18. decembra 2006 č.k. 7 C 7/2002-124 a z 29. októbra 2008 č.k. 7 C 7/2002-193 (ktoré síce boli zrušené odvolacím súdom, ale z iných dôvodov než nesprávnosti určenia začiatku omeškania odporcov s plnením dlhu). Navrhovatelia v pôvodnom návrhu na začatie konania svoje právo na vrátenie nimi odporcom poskytnutého preddavku kúpnej ceny spolu s úrokom z omeškania s jeho vrátením, nevyvodzovali z toho,

že od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve dňa 7. januára 2002 odstúpili (prvá zmienka o tomto ich jednostrannom právnom úkone je vo vyjadrení odporcov k návrhu na začatie konania z 25. apríla 2002, súdu doručenom 26. apríla 2002) a ani sa nedomáhali úrokov z omeškania s plnením počítaných odo dňa, kedy mali nastať právne účinky tohto ich jednostranného právneho úkonu.

Súd prvého stupňa, ani odvolací súd, sa s vyššie uvedenými navrhovateľmi tvrdenými rozhodujúcimi skutočnosťami, z ktorých vyvodzovali právo na zaplatenie úrokov z omeškania od 14. januára 2002, sa nevyrovnali a svoje rozhodnutia založili len na základe posúdenia opodstatnenosti odstúpenia navrhovateľov od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, resp. súd prvého stupňa (aj) na svojom závere o neunesení dôkazného bremena žalobcami vyplývajúceho z ich tvrdenia „o účele platby sumou 41 000,-Sk“ uhradenej odporcami navrhovateľom spolu s poslednou splátkou zálohovej platby a konštatovaním, že tým „si odporcovia splnili všetky povinnosti pred uplynutím lehoty dojednanej v zmluve o budúcej zmluve“ a že k uzavretiu kúpnej zmluvy nedošlo iba z dôvodu na strane navrhovateľov. Súdny nižších stupňov naostatok otázku dôvodnosti odstúpenia navrhovateľov od zmluvy o budúcej zmluve v svojich preskúmaných rozsudkoch posúdili celkom inak než v svojich prvých rozhodnutiach, ktorú zmenu v právnom posúdení právneho úkonu navrhovateľov, nimi považovanú za rozhodujúcu pre posúdenie opodstatnenosti návrhu na začatie konania, náležite ani nevysvetlili.

Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým odôvodnením sa odvolací súd stotožnil, nevyplýva, že by sa súd vyporiadal so z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu na zaplatenie úrokov z omeškania základnou otázkou, otázkou splatnosti dlhu odporcov z hľadiska dohody účastníkov z 3. októbra 2001 o prevzatí zálohovej platby (v zmysle bodu 2. ktorej: „Predávajúci sa zaväzuje vrátiť zálohovú platbu uvedenú v ods. 1 tejto dohody v plnej výške kupujúcemu do 2 pracovných dní v prípade, že do 31. 12. 2001 nedôjde k naplneniu všetkých záväzkov vyplývajúcich z kúpnej zmluvy k vyššie uvedenej nehnuteľnosti a k prevodu vlastníctva tejto nehnuteľnosti na kupujúceho“) a výzvy navrhovateľa 1/ (bez označenia času jej vyhotovenia) adresovanej odporcom na splnenie záväzku („vyplývajúceho zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve uzavretej dňa 13. 7. 2001 a z dohody o prevzatí zálohovej platby zo dňa 3. 10. 2001“) a ich význam na obsah pôvodnej zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 13. júla 2001, najmä doby dohodnutej na uzavretie kúpnej zmluvy dohodnutej v jej čl. III.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, čím došlo k odňatiu možnosti navrhovateľom konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Rovnaké vady má i rozhodnutie súdu prvého stupňa. Pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôžu byť vecne správne a existencia tejto vady konania sama osebe je natoľko závažná, že v dôsledku nej rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa nemôžu obstáť, dovolací súd ich podľa § 243b ods. 2, 3 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Aj dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. marca 2015

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová